

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות לבתי-ספר על-יסודיים

מועד הבחינה: קיץ תשס"ב, 2002

מספר השאלון: 59,905051

נספח: גיליון תשובות

ידיעת הלשון לעולים חדשים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק א	– ניתוח פעלים ושמות	– (1×20)	– 20 נקודות
פרק ב	– תצורה נכונה של פעלים ושל שמות	– (1×18)	– 18 נקודות
פרק ג	– תחביר ושחבור	– (10×3)	– 30 נקודות
פרק ד	– שימושי לשון	– (4×8)	– 32 נקודות
סה"כ	–	–	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: 1. ענה על השאלות 1-20 בגיליון התשובות המצורף.

בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.

2. הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רישום טייטות כלשהן על דפים מחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה! רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק א – ניתוח פעלים ושמות (20 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-20 בגיליון התשובות המצורף.

לכל שאלה מוצגות ארבע אפשרויות תשובה, אך רק אחת מהן נכונה.

סמן בגיליון התשובות × במשבצת המציינת את התשובה שבחרת.

אם שגית, מלא את המשבצת כך ■, וסמן × במשבצת אחרת.

אין לסמן יותר מ-× אחד לשאלה.

(לכל תשובה נכונה – נקודה אחת)

בסיום הבחינה מסור למשגיח את גיליון התשובות עם מחברת הבחינה.

דוגמה לסימון בגיליון התשובות

XX. התלמיד הִתְקַבֵּל לאוניברסיטה.

77. הפועל הִתְקַבֵּל נגזר מהשורש:

א. ת-ק-ל ב. ק-ב-ל ג. ת-ב-ל ד. ת-ק-ב-ל

78. בבניין:

א. הפעיל ב. פועל ג. נפעל ד. התפעל

את התשובות הנכונות עליך לסמן בגיליון התשובות כך:

77. א ב ג ד

78. א ב ג ד

פעלים (שאלות 1-10):

לפניך חמישה משפטים, המסומנים בספרות הרומיות V - I, ובכל אחד מהם פועל מודגש.

בכל משפט מצא את השורש ואת הבניין של הפועל המודגש.

I. הנייר של העיתון מְמַחֵזֵר, כלומר הוא מיוצר מנייר שכבר השתמשו בו.

1. הפועל מְמַחֵזֵר נגזר מהשורש:

א. ח-ז-ר ב. ח-ז-י ג. מ-ח-ז-ר ד. מ-ח-ז

(ח-ז-ה)

2. בבניין:

א. פועל ב. הופעל ג. הפעיל ד. קל

II. הַתְּפִיטִיתִי להאמין לפרסומת, וקניתי כמות גדולה של שוקולד.

3. הפועל הַתְּפִיטִיתִי נגזר מהשורש:

א. נ-פ-ת ב. פ-ת-י ג. ת-פ-ת ד. ה-פ-ת
(פ-ת-ה)

4. בבניין:

א. פיעל ב. הפעיל ג. הופעל ד. התפעל

III. המנורה מְאִירָה את החדר החשוך.

5. הפועל מְאִירָה נגזר מהשורש:

א. מ-א-ר ב. א-ו-ר ג. י-א-ר ד. א-ר-י
(א-ר-ה)

6. בבניין:

א. קל ב. פיעל ג. הפעיל ד. הופעל

IV. ביום ההולדת נִתַּן לו מתנה.

7. הפועל נִתַּן נגזר מהשורש:

א. נ-ת-נ ב. ת-ת-נ ג. י-ת-נ ד. מ-ת-נ

8. בבניין:

א. הפעיל ב. פיעל ג. קל ד. התפעל

V. התחבורה בירושלים הִשְׁתַּבְּשָׁה בגלל השלג הכבד.

9. הפועל הִשְׁתַּבְּשָׁה נגזר מהשורש:

א. ש-ת-ב ב. ה-ש-ב ג. ת-ב-ש ד. ש-ב-ש

10. בבניין:

א. התפעל ב. הופעל ג. הפעיל ד. נפעל

שמות (שאלות 11-20):

לפניך חמישה משפטים, המסומנים בספרות הרומיות X - VI, ובכל אחד מהם שם מודגש. בכל משפט מצא את השורש של השם המודגש ושם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה.

VI. הכישרון לספר סיפורים עבר אליה בתורשה מאביה.

11. השם תורשה נגזר מהשורש:

- א. ת-ר-ש ב. ר-ש-י ג. י-ר-ש ד. ה-ר-ש
(ר-ש-ה)

12. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

- א. מודעה ב. מופע ג. תועלת ד. תודעה

VII. דני לא ידע לפתור את החדה הקשה.

13. השם חדה נגזר מהשורש:

- א. י-ח-ד ב. ח-ד-י ג. ח-ו-ד ד. נ-ח-ד
(ח-ד-ה)

14. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

- א. מצנה ב. בדיקה ג. קימה ד. קניה

VIII. העובדים הגישו למנהל בקשה לצאת לחופשה.

15. השם בקשה נגזר מהשורש:

- א. ק-ש-י ב. ב-ק-ש ג. י-ק-ש ד. נ-ק-ש
(ק-ש-ה)

16. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

- א. מפלה ב. הפרה ג. הרגשה ד. קבלה

IX. בשיעורי ביולוגיה לפעמים אנו עורכים תצפית על התנהגות בעלי-חיים.

17. השם תצפית נגזר מהשורש:

- א. צ-פ-י ב. נ-צ-פ ג. צ-פ-ת ד. ת-צ-פ
(צ-פ-ה)

18. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

- א. תרגיל ב. תבנית ג. תלמיד ד. תקליט

X. הַקְנָה של העוגה נמשכה זמן רב.

19. השם הַקְנָה נגזר מהשורש:

- א. ה-כ-נ ב. י-כ-נ ג. כ-ו-נ ד. כ-נ-י
(כ-נ-ה)

20. שם נוסף באותו משקל ובאותה גזרה:

- א. הַרְצָה ב. הוֹרְדָה ג. הַסְפָּרָה ד. הַפְנִיָה

פרק ב – תצורה נכונה של פעלים ושל שמות (18 נקודות)

ענה על כל השאלות 21-38 במחברת (לכל שאלה – נקודה אחת).

בכל שאלה יש שני משפטים.

במשפט הראשון יש מילה מודגשת, ובמשפט השני חסרה מילה מאותו שורש.

עליך להשלים את המילה החסרה בכל שאלה.

העתק למחברתך את מספר השאלה, וכתוב ליד המספר את המילה החסרה.

דוגמה

80. הסיפור הזה **אָרוֹךְ** מאוד.

לא ה _____ קובע, אלא התוכן.

כתוב את התשובה הנכונה במחברת כך:

80. אורך

21. מדען **פְּרִיסִם** מאמר על החיים בחלל.

המאמר עורר עניין רב בציבור. _____

22. רחל ה**תְּקַדְמָה** בלימודים.

ה _____ שלה בולטת בכל מקצועות הלימוד.

23. בעל המפעל הוא אדם **עָשִׂיר** מאוד.

ה _____ שלו מאפשר לו לחיות חיים נוחים.

24. הַחֲזַרְתִּי את ההלוואה שלקחתי מהבנק.
ההלוואה _____ בשנים-עשר תשלומים.
25. בחורף חייבים לְהַדְלִיק את אורות המכונית בזמן הנהיגה.
_____ האורות מגדילה את בטיחות הנסיעה.
26. במטבח שני עובדים: טָבַח, המומחה לבישול סיני,
ואשתו ה _____, המומחית להכנת סלטים.
27. בחנות זו מוכרים וְיִלְוֹנוֹת.
אני רוצה לקנות _____ יפה לחלון בחדרי.
28. המנהל הַתְּפַנֵּה לשוחח עם התלמידים.
גם המוֹרֶה _____ מעבודתה כדי להשתתף בשיחה זו.
29. קבוצת חוקרים פְּתָחָה תרופה חדשה.
_____ התרופה יעזור לרפא מחלות מסוימות.
30. החום במפעל גָּבַר.
אחד הפועלים שאל: מי _____ את הפעולה של תנור החימום?
31. הכלב נָבַח בקול כאשר הילד משך לו בזנב.
ה _____ של הכלב הפחידה מאוד את הילד.
32. נוח מאוד לשבת על הַכִּסֵּא שלי.
ה _____ האחרים אינם נוחים לישיבה.

33. בכל שנה מתנהל וְכֹהֵן על הארכת שנת הלימודים.
אתמול גם אנחנו _____ על נושא זה.

34. בעוד דקה כל נגני התזמורת יִכְנְסוּ לאולם.
חברי המקהלה כבר _____ לאולם.

35. תְּלִינוּ את התמונות על הקיר.
התמונות _____ לקראת פתיחת התערוכה בערב.

36. הגננת רצתה לְהַלְבִּישׁ את יובל במעיל.
יובל רצה _____ את המעיל בעצמו.

37. בעיר גדולה יש בעיית תְּנִיָּה.
יוסי נאלץ _____ את מכוניתו רחוק מביתו.

38. הַדְּבֹרָה מייצרת דבש מתוק.
ה _____ מייצרות את הדבש מצוף של פרחים.

פרק ג – תחביר ושחבור (30 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 39-43 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שאלות 39-40: תחביר

39. בכל אחד מהמשפטים א-ה, המילה "קבוצה" מודגשת בקו.

העתק למחברתך את האותיות א-ה, וליד כל אות ציין את התפקיד התחבירי של המילה "קבוצה" בכל משפט.

(לכל תפקיד תחבירי – 2 נקודות)

א. **קבוצת** תלמידים מבית-ספרנו תיסע לפגישה עם בני נוער מארצות שונות.

ב. תלמידים אלה הם **הקבוצה** הראשונה היוצאת מישראל לפגישה זו.

ג. **בראש הקבוצה** יעמוד נציג מועצת התלמידים.

ד. בכל יום ידונו התלמידים עם **קבוצת** תלמידים ממדינה אחרת על בעיות הנוער בימינו.

ה. בסוף הפגישה יבחרו את **הקבוצה שתִּאָרֵךְ** את הפגישה בשנה הבאה.

40. אם בחרת לענות על שאלה זו, ענה על שלושת הסעיפים א-ג, לפי ההוראות האלה:

- * בכל סעיף **העתק** למחברתך את המשפט כולו.
- * כתוב מהו הסוג התחבירי של המשפט (פשוט; מאוּחָה [מחובר]; מורכב; משפט בעל חלקים כוללים [משפט כולל]).
- * אם המשפט השלם **מאוּחָה** (מחובר), סמן כל איבר, וכתוב את הסוג התחבירי שלו.
- * אם המשפט השלם מורכב, סמן כל פסוקית, וכתוב את התפקיד התחבירי שלה.
- * ציין את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו.

א. העיר **צפת**, **בירת הגליל העליון**, נמצאת בגובה רב מעל פני הים. (3 נקודות)

ב. **צפת התפרסמה כמרכז יהודי חשוב**, והיא נחשבת לאחת מארבע הערים הקדושות ליהודים: ירושלים, חברון, טבריה וצפת. (4 נקודות)

ג. **בצפת הוקם בית הבראה לחולי ריאות מפני שהאוויר בה צח**, קריר ונקי.

(3 נקודות)

שאלות 43-41: שחבור

הנחיות לשחבור

- אם בחרת לענות על השאלות 43-41 (או על אחת מהן), ענה לפי ההוראות האלה:
- * שמור על משמעות הגיונית של המשפט ששחברת.
 - * הוסף או השמט מילים לפי הצורך.
 - * פסק כהלכה את המשפטים ששחברת.

41. לפניך שני משפטים:

— **השחקן הראשי בהצגת התאטרון חלה.**

— **השחקן יופיע הערב בהצגה.**

בסעיפים א-ג השלם את המשפטים, והעתק אותם למחברתך.

א. שחבר את שני המשפטים למשפט מורכב.

אף-על-פי ש

(4 נקודות)

ב. שחבר את שני המשפטים למשפט מאוחד.

..... , ולמרות זאת

(4 נקודות)

ג. שחבר את שני המשפטים למשפט פשוט.

למרות

(2 נקודות)

42. — **ישראלים רבים משתמשים באנטיביוטיקה גם בלי מרשם רופא.**

— **קופות החולים מזהירות את הציבור מפני שימוש מוגזם באנטיביוטיקה.**

א. שחבר את שני המשפטים למשפט מאוחד בקשר של סיבה ותוצאה. (5 נקודות)

ב. שחבר את שני המשפטים למשפט מורכב בעל פסוקית סיבה. (5 נקודות)

43. בקטע שלפניך השלים את מילות הקישור המתאימות.
העֵתֶק למחברתך את המספרים (1)-(5), וליד כל מספר כתוב את מילת הקישור המתאימה מבין ארבע האפשרויות המוצעות. (לכל מילה – 2 נקודות)

כוח הסבל

(על-פי הארץ, דצמבר 2001)

אָרְנֵסְט שְׁקֶלְטוֹן היה חוקר יבשות בריטי. פעמיים, בשנת 1901 ובשנת 1907, הוא ניסה להגיע לקוטב הדרומי, אך לא הצליח.

שקלטון לא היה מוכן לוותר על המסע לקוטב, ובשנת 1914 הוא פרסם מודעה בעיתון: "דרושים גברים למסע קשה במיוחד. המשכורת נמוכה, יהיה קר מאוד, צפויים הרבה קשיים, וספק רב (1) _____ נחזור אילו, אם כך, לולא, אם הביתה".

הוא חשב שרק מעטים יענו למודעה, (2) _____ **אולם, בדומה ל, בניגוד ל, למרות** להפתעתו הוא קיבל 5000 תשובות!

הוא בחר ב-27 גברים שנראו לו המתאימים ביותר, בנה אַנִייה, ובאוגוסט 1914 יצאה האנייה לדרך.

חמישה חודשים אחר-כך, (3) _____ האנייה **לאחר, כאשר, לפני, כדי ש**

הייתה כבר קרובה לקוטב הדרומי, ירדה פתאום הטמפרטורה בים ל- 50°C מתחת לאפס!

המים קפאו לקרח, והאנייה לא יכלה לזוז. חברי המשלחת היו מודאגים ומיואשים. שקלטון רצה לְשַׁפֵּר את מצב הרוח של חברי המשלחת,

(4) _____ הוא העסיק אותם **מאחר ש, אף-על-פי, לכן, כדי ש**

במשחקים ובתחרויות.

באביב, כאשר הקרח נמס, הם הצליחו להגיע ליבשה.

שנתיים לאחר התחלת המסע הזה הצליח שקלטון לחזור לאנגליה עם כל חברי הקבוצה שנסעו אִתּוֹ. הוא סיפר אז שההתמודדות עם הטבע הייתה קלה

(5) _____ ההתמודדות עם החששות **לעומת, אף-על-פי ש, בדומה לכך, לעומת זאת**

ועם מצב הרוח הרע שלו ושל אנשיו.

פרק ד – שימושי לשון (32 נקודות)

בפרק זה יש 12 שאלות בנושאים שונים.
ענה על שמונה מהשאלות 44-55 (לכל שאלה – 4 נקודות).
תוכל לבחור את השאלות כרצונך מכל אחד מן הנושאים.

שאלות 44-47: מילות יחס

לפניך ארבע שאלות, ובכל שאלה שני משפטים א ו-ב.
בכל משפט חסרה מילת יחס או אות יחס.
העתק למחברתך את מספר השאלה שבחרת ואת האות המסמנת את המשפט, וכתוב לידם את מילת היחס הנכונה מבין ארבע האפשרויות המוצעות.

החליל

44. א. חליל בן תשעת אלפים שנה התגלה _____ סין.
מ, ב, אצל, ל

ב. החליל עשוי _____ עצם של ציפור.
ל, על, מ, ב

45. א. הארכאולוגים שגילו את החליל הצליחו לנגן _____.
עליו, ממנו, בו, אותו

ב. זאת הייתה הפעם הראשונה שהצליחו להפיק צלילים _____ כלי נגינה
מ, על, עם, אם
עתיק כל כך.

"פרחים וציפורים"

46. א. ירחון הטבע "פרחים וציפורים" יוצא עכשיו _____ מתכונת חדשה.
אל, מ, על, ב

ב. יש בו מדורים חדשים המציגים _____ הקורא נופים, צמחים
ובעלי-חיים מעניינים.
בזמן, לפני, את, אחרי

47. א. אם יש לכם חברים המתעניינים בנושא,
תוכלו לרכוש _____ את הירחון במחיר מוזל.
עבורם, עליהם, בהם, אליהם

ב. כדי לקבל מידע, חייגו עכשיו _____ מספר הטלפון 1-800-2121.
ב, עם, ל, על

שאלות 48-51: ה"א הידיעה

בשאלות 48-49 יש בכל סעיף שיבוש הקשור לה"א הידיעה.
תקן כל אחד מהמשפטים, וכתוב אותו במחברתך.

48. א. אנחנו בחברת התעופה לאומית מאמינים שלכולם מגיע לראות את העולם.
ב. לכן קיבלנו על עצמנו להגשים את חלום שלכם.

49. א. השנה נעשה הכול כדי לתת לכם את שירות הטוב ביותר.
ב. נסיעה הזו תהיה הרבה יותר נוחה.

בשאלות 50-51 **העתק** את המשפטים למחברתך, והוסף בהם בכל מקום שאפשר
ה"א הידיעה ו"את".

50. א. אנחנו יוצאים לפגוש שני חברים נחמדים שהגיעו מאנגליה לחיות בישראל.
ב. הם יקנו דירה חדשה ליד השכונה שלנו.

51. א. הם שאלו חברים ותיקים:
ב. "מי נתן לכם רהיטים וכלי מטבח?"

שאלות 52-55: מילים נרדפות

בכל אחת מהשאלות שלפניך יש שני משפטים א-ב.
בכל משפט יש פועל אן שם מודגשים, ולידם שורש הרשום בסוגריים.
העתק למחברתך את מספר השאלה ואת האות המסמנת כל משפט, וכתוב פועל או שם מהשורש שבסוגריים, במקום המילה המודגשת.

דוגמה:

81. א. היא **החרישה** (ש-ת-ק), ולא רצתה לענות.
כתוב את התשובה במחברתך כך:
81. א. שתקה.

הגיטרה ידידותית לסביבה

52. א. הגיטרות ה**מובחרות** (ש-ב-ח) בנויות מעץ הסיסם הטרופי,
ב. אבל כמות העצים מסוג זה **פוחתת** (צ-מ-צ-מ).
53. א. נגני הגיטרה טוענים שכיום **אפשר** (נ-ת-נ) לנגן בגיטרות אחרות, שבנויות מחומרים פלסטיים.
ב. השימוש בחומרים פלסטיים **יפסיק** (ע-צ-ר) את כריתת העצים לצורך בניית גיטרות.

השרירים נחלשים בחלל

54. א. ה**נוסעים** (ט-י-ל) בעתיד בחלל יתמודדו עם קשיים רבים.
ב. בחלל יהיו **שיבושים** (פ-ר-ע) בפעילות התקינה של הגוף.
55. א. בחללית הנוסעים **יידרשו** (צ-ר-כ) להתעמל בחדר כושר,
ב. ולאכול **אוכל** (ז-ו-ג) בריא.

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך